

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ЗА ПРОЈЕКАТ БЕОГРИД 2025 НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

.

Београд, децембар 2023. године

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ ПЛАНА:

**Министарство
грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре**
Немањина 22-26, Београд

ОБРАЂИВАЧ:

Центар за планирање урбаног развоја ЦЕП,
Захумска 34, Београд

**ИАУС, Институт за архитектуру и урбанизам
Србије,** Булевар краља Александра 73, Београд

РАДНИ ТИМ:

Саша Карајовић дипл. просторни планер

Лука Рубињони, дипл. биол. маст. инж. тех.

Милан Поповић, дипл. инж. арх.

Снежана Димитријевић, дипл. инж. саобр.

Зоран Рубињони, дипл. инж. саобр.

Драган Богавац, дипл. инж. маш.

Бата Рађеновић, дипл. инж. ел.

Слободан Стјепановић, дипл. инж. грађ.

Владана Станојевић, арх. техн.

ДИРЕКТОР ЦЕП-а:

Љубина Стефановић Тасић, дипл. инж. арх.

Београд, децембар 2023.

САДРЖАЈ

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВНЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	3
1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Просторног плана и однос према другим документима.....	3
1.2 Преглед постојећег стања и квалитета животне средине.....	7
1.2.1. Природни комплекс.....	9
1.2.2. Природна и културна добра.....	9
1.2.3. Квалитет животне средине.....	10
1.2.4. Становништво.....	14
1.3 Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне средине и разлози за изостављање одређених питања из поступка СПУ.....	14
1.4 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама.....	14
2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	15
2.1 Општи циљеви стратешке процене.....	15
2.2 Посебни циљеви стратешке процене.....	15
2.3 Избор индикатора.....	15
3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	17
3.1 Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких одређења.....	17
3.2 Кумулативни и синергетски ефекти.....	22
3.3 Опис смерница за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину.....	22
4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА.....	31
5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА.....	32
6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	33
7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА.....	34
8. ПРИКАЗ ЗАКЉУЧАКА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	35

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Према члану 13. Закона о стратешкој процени полазне основе стратешке процене обухватају:

- кратак преглед садржаја и циљева Просторног плана и однос са другим плановима и програмима,
- преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи,
- карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају,
- разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене,
- приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нереализовања плана и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине,
- резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

Све наведене ставке обухваћене су у овом поглављу, изузев приказа и евалуације варијантних решења која нису разматрана Просторним планом.

1.1. Преглед предмета, садржаја и циљева Плана детаљне регулације и однос са другим документима

Изради Просторног плана подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025 (у даљем тексту: Просторни план) приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана („Службени гласник Републике Србије”, број 55 од 7. јула 2023.) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број 39 од 12. маја 2023.).

Просторни план подручја посебне намене доноси се за подручја која захтевају посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора, пројекте од значаја за Републику Србију или за подручја одређена Просторним планом Републике Србије, или другим просторним планом.

Закључком Владе Републике Србије (05 број 312-10334/2021-1 од 02.12.2021. године) утврђено је да пројекат изградње БеоГрид 2025 представља пројекат од посебног значаја за Републику Србију, и да њега чине:

- ТС 400/110 kV Београд 50;
- Двосистемски 400 kV далековод ТС Београд 50 - ПРП Чибук 1 (деонице А и Б);
- Два једносистемска 400 kV далековод за увођење ДВ бр. 450 (РП Младост – ТС Нови Сад 3) у ТС Београд 50;
- Два двосистемска 110 kV далековод за увођење ДВ бр. 104/8 АБ (ТС Стара Пазова – ТС Инђија 2) у ТС Београд 50;
- Два двосистемска 110 kV далековод за увођење ДВ бр. 1178 АБ (ТС Београд 5 – ТС Београд 9) у ТС Београд 50, и
- Кабловски вод 2x110 kV КБ Београд 50 – Београд 49 (Аеродром).

На основу примедбе општине Опово са раног јавног увида граница Просторног плана је проширена за планирани коридор два двосистемска 400 kV далековода за увођење планираног двосистемског 400 kV далековода ТС „Београд 50“ - ПРП „Чибук 1“ у ТС „Опово“.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09, 64/10 – Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – Одлука УС, 50/13 – Одлука УС, 98/13 – Одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 09/20, 52/21 и 62/23), као и на Закону о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14, 95/2018, 40/2021 и 35/2023).

Садржина Просторног плана дефинисана је одредбама члана 22. Закона о планирању и изградњи, као и члана 12. став 1. тачка 5) и чл. 13-20. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 64/15). Садржај текстуалног дела Просторног плана, као и садржај и број рефералних карата прилагођени су предмету посебне намене Просторног плана. Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину, саставни је део документационе основе Просторног плана (Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину - „Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10).

Просторним планом ствара се плански основ за директно спровођење, израду техничке документације, прибављање дозвола у складу са законом, односно стварање услова за изградњу далековода.

Потреба за изградњом трафостанице и далековода има своје упориште у визији и дугорочним циљевима просторног развоја Републике Србије, према Закону о Просторном плану Републике Србије за период од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), посебно у делу који се односи на поузданост националног електроенергетског система, побољшања енергетске ефикасности и могућности коришћења нових еколошки прихватљивих ресурса - извора енергије.

Просторним планом створа се плански основ за дефинисање дугорочне концепције просторног развоја подручја посебне намене, као и плански основ за изградњу нове електроенергетске инфраструктуре којом би се енергетски оснажило конзумно подручје, односно дефинисали просторни коридори и локације нове ТС 400/110 kV Београд 50, као и 400 kV и 110 kV припадајућих надземних далековода.

Просторни план заснован је на планској, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији. Саставни део Просторног плана чини и Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Овај просторни план представља плански основ за усклађивање планских решења просторних планова јединица локалних самоуправа Града Београда - градске општине Земун, Сурчин и Палилула, града Панчева и општина Пећинци, Стара Пазова, Опово, Ковачица, Алибунар и Ковин, на чијим територијама се успоставља коридор и граде планирани далеководи.

Одлуком о изради Просторног плана дата је прелиминарна граница обухвата Просторног плана, која је прецизније утврђена Нацртом Просторног плана тако да обухвата простор који је у непосредној физичкој и функционалној вези са планираним садржајима пројекта БеоГрид 2025, на деловима територија града Београда, градске општине Земун, Палилула и Сурчин, затим града Панчева и општина Алибунар,

Ковачица, Ковин, Пећинци, Стара Пазова и Опово (приказани у Табели 1. и на Слици 1. Просторног плана):

- На територији града Београда, градске општине Земун обухваћени су делови 2 катастарске општине – Угриновци и Земун Поље;
- На територији града Београда, градске општине Палилула обухваћени су делови 3 катастарске општине – Бесни Фок, Лепушница и Комарева Хумка;
- На територији града Београда, градске општине Сурчин обухваћени су делови 2 катастарске општине – Добановци и Сурчин;
- На територији града Панчева обухваћени су делови 5 катастарских општина – Глогоњ, Јабука, Качарево, Банатско Ново Село и Долово;
- На територији општине Алибунар обухваћени су делови 1 катастарске општине – Владимировац;
- На територији општине Ковачица обухваћени су делови 1 катастарске општине – Црепаја;
- На територији општине Ковин обухваћени су делови 1 катастарске општине – Мраморак;
- На територији општине Пећинци обухваћени су делови 2 катастарске општине – Деч и Шимановци;
- На територији општине Стара Пазова обухваћени су делови 5 катастарских општина – Белегиш, Стара Пазова, Стари Бановци, Нова Пазова и Војка; и
- На територији општине Опово обухваћени су делови 1 катастарске општине – Опово.

Подручје Просторног плана обухвата све катастарске општине кроз које пролазе садржаји пројекта БеоГрид 2025. године.

Укупна повешина Просторног плана износи око 131 000 ха

Граница детаљне разраде обухвата простор за изградњу: трафостанице Београд 50 (Лот 1) површине око 1,1ха; коридор планираног двосистемског далековода 400kV (Лот 2) дужине око 87,5км; крак двосистемског 400kV далековода од разделника код Бесног Фока до планиране ТС Опово (Лот 2А), дужине око 2x5,6км; коридор планираних једносистемских 400kV далековода (Лот 3) дужине око 2x12,4км; коридори планираних двосистемских 110kV далековода (Лот 4) дужине око 2x12,5км; коридори планираних двосистемских 110 kV далековода (Лот 5) дужине око 2x7,5км и коридор планираних кабловских водова 2x110kV (Лот 6) дужине око 2x8,5км

Подручје детаљне разраде у целости јесте подручје посебне намене. Укупна површина простора детаљне разраде обухвата 507.27 ха.

Циљ израде Просторног плана је обезбеђење планског основа за дефинисање дугорочне концепције просторног развоја подручја посебне намене, као и плански основ за изградњу нове електроенергетске инфраструктуре којом би се енергетски оснажило конзумно подручје, односно дефинисали просторни коридори и локације нове ТС 400/110 kV „Београд 50“ и припадајућих надземних водова 400 kV и надземних и подземних водова 110 kV.

Изградња планиране ТС 400/110 kV „Београд 50“ и планираних једносистемских ДВ 400 kV, двосистемских ДВ 400 kV, двосистемских ДВ 110 kV и КБ 110 kV, са аспекта дугорочног развоја електроенергетске мреже Републике Србије, омогућиће: унапређење стабилности и поузданости националног електроенергетског система; развојно усаглашавање и интегрисање са енергетским системима земаља чланица Енергетске заједнице, земаља југоисточне Европе, а у складу са енергетском политиком ЕУ по питању регионалне сигурности напајања, **интеграције обновљивих извора енергије** и успостављања интерног електроенергетског тржишта.

Плански документи вишег реда су:

- Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, бр. 88/10)
- Регионални просторни план административног подручја града Београда („Службени лист града Београда“ бр.10/04, Измена и допуна бр. 38/11) и
- Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, бр. 22/11).

Законом о Просторном плану Републике Србије за период од 2010. до 2020. године утврђено је да је основни циљ развоја енергетске инфраструктуре активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке - регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије, као и поуздано и сигурно снабдевања домаћих потрошача. Изградња нових електроенергетских водова и трансформаторских станица и нових интерконективних веза са суседним државама један од оперативних циљева развоја енергетике а све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Републици Србији и настојање и уважавање потребног економског развоја привреде Републике Србије, њен гео-положај и ограничени обим, структуру енергетских резерви као и постојећу инфраструктуру енергетских сектора Републике Србије.

Регионалним просторним планом административног подручја града Београда у **систему снабдевања електричном енергијом** дефинисани су циљеви **развоја електроенергетске мреже** који ће се заснивати на изградњи преносних водова далековода 400 kV, 220 kV и 110 kV водова са одговарајућим трафостаницама (ТС) и на усмеравању преносне мреже на реконструкцију водова 220 kV за напонски ниво 400 kV да би се постојећи коридори 220 kV искористили за изградњу вишесистемских водова 400 и 110 kV.

Регионалним просторним планом Аутономне покрајине Војводине, поред технолошке модернизације објеката, **развој електроенергетске преносне мреже** условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње, а такође и развојем интреконективних прекограничних веза водова 400 kV са системима у окружењу, изградњом прикључака 110 kV за кориснике преносног система, изградњом трансформаторских 400/x и 110/x и заменом великих трансформатора снаге 400 kV и 110 kV новим јединицама.

Остали планови од значаја за израду Просторног плана:

Граница Просторног плана се преклапа или тангира следеће **планове подручја посебне намене**, различитог степена утицаја на посебну намену за пројекат БеоГрид 2025:

Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута Е-75 Суботица – Београд, Батајница (Службени гласник РС“, бр. 69/03, 36/10, 143/14, 81/15 и 113/22); Просторни план подручја посебне намене СРП „Делиблатска пешчара“ (Службени лист АПВ, број 8/2006); Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд – Смедерево - Јагодина - Ниш) (Службени гласник РС, број 19/2011); Просторни план подручја посебне намене за инфраструктурни коридор за далековод 2x400 kV ТС Панчево 2-граница Румуније (Службени лист АПВ, број 3/2012); Просторни план подручја посебне намене транснационалног гасовода „Јужни ток“ (Службени гласник РС, број 119/2012, број 98/2013); Просторни план подручја инфраструктурног коридора

граница Хрватске-Београд (Добановци) (Службени гласник РС, бр. 69/2003, 147/2014); Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 – Дунав (Службени гласник РС, број 14/2015); Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 Суботица-Зрењанин-Ковин (Службени лист АПВ, број 19/2017); Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд – Суботица – државна граница (Келебија) (Службени гласник РС, број 32/2017, број 57/2019); Просторни план подручја посебне намене система за водоснабдевање „Источни Срем“ (Службени лист АПВ, број 57/2017); Просторни план подручја посебне намене система за наводњавање Срема (Службени лист АПВ, број 57/2017); Измене и допуне Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске (Службени гласник РС, број 36/2019); Просторни план подручја посебне намене предела изузетних одлика „Потамишје“ (Службени лист АПВ, број 47/2019); Просторни план подручја посебне намене за прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода у сливу реке Саве у региону Срема (Службени лист АПВ, број 54/2019); Просторни план подручја посебне намене државног пута II реда бр. 100 за потребе реконструкције и модернизације пута и изградње бициклическе стазе на деоници Нови Сад – Стара Пазова (до границе са административним подручјем Града Београда) (Службени лист АПВ, број 54/19); Просторни план подручја посебне намене коридора аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад (Службени гласник РС, број 98/2021).

У току израде нацрта Просторног плана и дефинисања коначног обухвата, сагледан је **однос ових просторних планова (саобраћајних и инфраструктурних коридора и објеката, заштићених подручја природе ...)** према простору пројекта „БеоГрид 2025“, приликом дефинисања планских решења, правила уређења и грађења, као и смерница за спровођење.

1.2.1. Природни комплекс

Javne zelene površine - Važećim PGR Ugrinovci definisana je javna zelena površina Z117, kao zaštitna zelena površina, preko koje jednim delom (u površini od oko 4.550 m²) prelaze planirani dalekovodi. Ova zelena površina planirana je kao linearni potez duž kanala Veliki Begej. Prema PGR Sistema zelenih površina grada Београда, trasa predmetnih dalekovoda prelazi preko zaštitnog pojasa planiranog duž putne mreže. U okviru ovog pojasa planirani su zasadi tipa šuma, zaštitni trakasti masivi i drvenasto-žbunaste formacije. Ovaj tip zaštitnog pojasa planiran je izvan regulacije puta, a u funkciji zaštite okolnih namena od negativnih efekata saobraćaja.

Главни шумски комплекси на подручју Просторног плана су у надлежности ЈП „Србијашуме“, Шумског газдинства „Београд“, ЈП „Војводинашуме“ и ЈВП „Воде Војводине“.

На подручју газдинских јединица: „Дунав“, „Тамиш“ и „Рит“, којима газдује Шумско газдинство „Београд“, шуме су лишћарске, а четинари се јављају само у оквиру вештачки подигнутих састојина. На обухваћеним површинама се налазе састојине врба, топола, лужњака, јасена и јавора, осталих лишћара и вештачки подигнуте састојине: врба, топола и лужњака. Стање шума у односу на порекло и очуваност је боље у државним шумама, где је и веће учешће високих састојина, него у шумама сопственика.

Намена шума је, на првом месту, производња техничког дрвета, а затим заштитна (заштита земљишта од ерозије, заштита од вода - водозаштита, клима-заштитна шума, заштита природних вредности – заштићени предео изузетних одлика).

На основу спроведеног поступка сертификације, као шуме високе заштитне вредности (High Conservation Value Forests – HCVF) у категорији HCV – 4 шуме значајне за заштиту у критичним ситуацијама

Степен угрожености шума од пожара обухвата IV и V степен угрожености, у зависности од састојине.

У Војводини преовладавају састојине чија је доминантна врста топола, затим храст лужњак и састојине багрема, а већина шума налази се у државном власништву. Највећи процентуални удео у шумама Војводине имају вештачки подигнуте састојине, затим састојине изданачког порекла и семеног порекла.

У обухвату Плана се налази и ловиште „Рит“ којим газдује ЈП „Србијашуме“. Такође, обухвата рибарско подручје „Београд“ које је дато на коришћење ЈП „Србијашуме“. Рибарско подручје „Београд“ користи се за рекреативни и приведни риболов.

Увидом у катастар активних истражних простора; лежишта и биланса минералних сировина и других геолошких ресурса и катастар експлоатационих простора и поља утврђено је да на простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025 постоје активни истражни простори као и лежишта минералних сировина и других геолошких ресурса за које, у складу са одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима нема ограничења у погледу намене и коришћења простора, док одобрење за експлоатацију имају:

Експлоатациона поља гаса НИС ад

- Банатско Ново Село и Банатско Ново Село југ (општина Алибунар)
- Мраморак (општина Ковин)

Експлоатационо поље опекарских сировина

- Јабука-Скробара (општина Панчево)

Експлоатациона поља воде

Е 11 – Извориште Ненадић, Земун (Евелин доо) **термоминерална вода**

Е 58 – Извориште Соса Сола, Земун (Соса Сола НВС) **питка вода**

Е 47 – Извориште Фриком у Падинској Скели, Палилула (Фриком доо Београд) **питка вода**

Истражна поља воде

V 1472 - Извориште ЈП Младост Опово, Палилула (ЈП “Младост” Опово) **питка вода**

V 1481 - Извориште у Падинској скели, Палилула (АД ИМЛЕК) **питка вода**

V 1510 – Извориште Леснина на Кванташу, Нови Београд (Леснина доо) **подземне воде**

V 1512 – Извориште Батајница, Земун (Nexe beton доо) **питка вода**

V 1513 – Извориште Полимарк, Земун (Полимарк) **питка вода**

V 1531 – Извориште Врбоско, Палилула (Агроиндустријска корпорација АД) **питка вода**

V 1538 – Извориште Јабучки рит, Палилула (Агроиндустријска корпорација АД) **питка вода**

V 1539 – Извориште Дунавац, Палилула (Агроиндустријска корпорација АД) **питка вода**

V 1551 – Извориште Сурчин, Сурчин (Лукоил доо) **питка вода**
V 1554 – Извориште А&Р, Сурчин (А&Р доо) **питка вода**
V 1589 – Извориште Галеника, Земун (Галеника доо) **питка вода**

Експлоатациони простори питке воде

EPR 22/20 – Извориште ФДХ, Добановци, Сурчин (Фабрика дечије хране доо)

EPR 57/22 – Извориште фабрике Соса Сола, Земун (Соса Сола НВС)

Оверене резерве воде

Изворишта: NELT CO, А&Р доо, ПЛАНУМ, НЕСТЛЕ, Лукоил доо, ИНСТИТУТ ЗА СТОЧАРСТВО, Евелин доо, ВИТРИС, МИКРОЕЛЕКТРОТЕХНИКА, ЗЕЛЕНИ ХИТ, Полимарк, Соса Сола НВС, Галеника доо, ИМЛЕК, ПКБ ИМЕС, ФРИКОМ, ФДХ доо (на подручју Добановаца, Сурчина, Земуна, Батајнице, Падинске скеле)

У извођачком појасу нису регистровани јачи извори воде, бунари, каптаже и резервоари или други „тачкасти” водни објекти, док на више места оса коридора укршта са цевоводима примарне мреже водовода и пролази кроз периферне делове подручја дистрибутивних мрежа водовода.

1.2.2. Природна и културна добра

Од природних добара која сходно одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник РС”. бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка и 14/16) имају својство заштићеног подручја, у оквирним границама подручја Просторног плана утврђеним одлуком о приступању његовој изради налазе се: Специјални резерват природе „Делиблатска пешчара”, природно добро I категорије као природно добро од изузетног значаја, у режимима заштите II и III степена, Предео изузетних одлика „Велико ратно острво”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број. 7/05), Споменик природе „Земунски лесни профил”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број 57/1/13), Споменик природе миоценски спруд „Ташмајдан”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број. 111/21), Споменик природе „Винова лоза у Земуну”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број 72/14). Такође, у обухвату плана се налазе еколошки значајна подручја “Делиблатска пешчара” (бр. 20) и „Фрушка гора и Ковиљски рит” (бр. 14) еколошке мреже Републике Србије (Уредба о еколошкој мрежи: 102/2010-10), као и да пресеца еколошке коридоре од међународног значаја „Дунав” и “Тамиш”, локалне еколошке коридоре и станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста од националног значаја: ПАН02 - Глогоњски рит, ПАН03а - Јабучки рит, ПАН03б - Јабучки рит, ПАН03ц - Јабучки рит, ЗРЕ02 „Сурдучка ада”, КОВ08 - Долина и Алаш, АЛИ05аа - Букурова долина код Алибунара, АЛИ10 - Владимировачки пашњак код Селеуша, СТП01а - Дунавски лесни одсек, СТП01ба - Дунавски лесни одсек, СТП01ц - Дунавски лесни одсек, СТП01д - Дунавски лесни одсек, СТП01ф - Дунавски лесни одсек, СТП01г - Дунавски лесни одсек, СТП03 - Поток Будовар, СТП04 - Цигланске баре код Старе Пазове и Војке, СТП05 - Бара у Новој Пазови, СТП08 - Пашњак код Војке и ПЕЦ07.

У обухвату Просторног плана налазе се непокретна културна добра од великог значаја, непокретна културна добра, евидентиране непокретности и добра која уживају претходну заштиту и њихова заштићена околина. Територија Плана се налази под ингеренцијом више завода за заштиту споменика културе и то града града Београда, Сремске Митровице и града Панчева. Дефинисано планско решење коридора

далековода, одређено угаоним тачкама, не угрожава интегритет и вредности заштићених и евидентираних културних добара. Листа културних добара наведена је у текстуалном делу Просторног плана.

1.2.3. Квалитет животне средине

На подручју у обухвату Просторног плана врше се редовна и ванредна мерења параметара квалитета животне средине од стране Агенције за заштиту животне средине, Градског завода за јавно здравље – Београд и Института за јавно здравље Војводине.

Квалитет ваздуха. Аутоматско мерење квалитета ваздуха врши се у градским општинама Сурчин и Земун. Мерне станице налазе се у урбаним зонама. У току 2022. године прекорачење годишње вредности $PM_{2.5}(25\mu g/m^3)$ детектовано је на мерној станици Земун ($29\ 25\mu g/m^3$). Оцена квалитета ваздуха за подручје Војводине (осим у градовима Суботица, Сомбор и Зрењанин), за 2022. је ваздух I категорије – чист или незнатно загађен. У агломерацији Београд исте године ваздух је оцењен категоријом III – прекомерно загађен, услед прекорачења граничних вредности суспендованих честица PM_{10} и $PM_{2.5}$ и граничне вредности NO_2 .

Квалитет вода. Концентрације нитрата, ортофосфата, амонијум јона и петодневна биолошка потрошња кисеоника (БПК-5) у рекама су индикатори који обезбеђује оцену стања површинских вода у погледу концентрације нутријената. Индикатори се израчунавају као медијане низа средњих годишњих вредности измерених на мерним местима (47 мерних места на којима, у периоду 2012-2021. године, постоји континуитет у узорковању). Индикатори показују просторне и временске варијације нутријената и њихове дугорочне трендове. Најзначајнији извор загађења нитратима је спирање са пољопривредног земљишта. Безначајан тренд медијана нитрата одређен је на сливовима Дунава и Саве, и на целој територији Републике Србије, док је на сливу Мораве одређен растући (неповољан) тренд. Вредности медијана крећу се у интервалу од 0,54 – 1,35 (mg/l) што одговара одличном и добром еколошком статусу. Најзначајнији извор загађења ортофосфатима потиче из комуналних и индустријских отпадних вода. На свим сливним подручјима и на целој територији Републике Србије одређен је безначајан тренд ортофосфата. Вредности медијана ортофосфата крећу се у интервалу од 0,025 до 0,86 (mg/l) што одговара добром еколошком статусу. Вредност БПК-5 основни је индикатор загађености површинских вода органским материјама. Безначајан тренд медијана БПК-5 одређен је на сливним подручјима Саве и Дунава, док на сливу Мораве и на целој територији Републике Србије одређен растући (неповољан) тренд. Вредности медијана крећу се у интервалу од 1,39-2,67 (mg/l) што одговара добром еколошком статусу. Мерно место Земун показује неповољан (растући) тренд БПК-5, иако је просечна десетогодишња вредност БПК-5 ниска. Неповољан тренд одређен је на 30% мерних места, па се квалитет воде према индикатору БПК-5 на територији Републике Србије у 2021. благо погоршао у односу на 2019. и 2020. годину. Амонијум јон је индикатор могуће бактеријске активности људског и животињског отпада који преко канализационог система или спирањем доспева у површинске воде. Неповољан (растући) тренд медијана амонијума одређен је у сливном подручју Саве. Безначајан тренд у истом периоду је у сливу Мораве и на целој територији Републике Србије. Повољан (опadaјући) тренд одређен је на сливу Дунава. Вредности медијана крећу се у интервалу од 0,06-0,19 (mg/l) што одговара добром еколошком статусу.

Мерно место Остружница на Сави показало је неповољан (растући) тренд концентрације амонијум јона у периоду 2012-2021. године.

Serbian Water Quality Index (SWQI) прати девет параметара физичко-хемијског квалитета (температура воде, рН вредност, електропроводљивост, проценат засићења кисеоником, БПК-5, суспендоване материје, укупни оксидовани азот (нитрати + нитрити), ортофосфати и амонијум) и један параметар микробиолошког квалитета воде (највероватнији број колиформних клица) и обезбеђује меру стања површинских вода у погледу општег квалитета површинских вода не узимајући у обзир приоритетне и хазардне супстанце. Сумарна вредност је неименовани број од 0 до 100 као квантитативан показатељ квалитета одређеног узорка воде, где је 100 најбољи квалитет. Индикатор се израчунава као медијана низа средњих годишњих вредности SWQI измерених на мерним местима. Анализа SWQI је урађена на 47 мерних места на којима, у периоду 2012-2021. године, постоји континуитет у узорковању. На сливовима Дунава, Саве и Мораве одређен је безначајан тренд, док је на целој територији Републике Србије одређен растући (позитиван) тренд. Вредности медијана SWQI крећу се у интервалу од 81 до 88 што одговара квалитету „добар” и „веома добар”. Анализом 29.088 узорка са 300 мерних места узоркованих у просеку једном месечно у периоду 1998-2021. године, утврђено је најлошије стање у водотоцима и каналима сливног подручја АП Војводине. На овој територији, у односу на укупан број узорака, 38,4% се сврстава у класу „лош” и „веома лош”, док је у класи „веома лош”, узимајући у обзир целу територију Републике Србије чак 64,7% узорака са сливног подручја АП Војводине. Најбољи квалитет, у категорији „одличан”, је забележен у малим водотоцима брдско-планинских области у источној, југоисточној и западној Србији.

Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци, (ПХС) које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 24/14) дефинисане су супстанце и њихове дозвољене просечне годишње концентрације (ПГК) и максималне дозвољене концентрације (МДК) које се не смеју прекорачити да се не би дугорочно или краткорочно угрозили стандарди квалитета животне средине за површинске воде, а тиме и здравље људи.

Анализа ПХС је у 2021. години урађена на 86 мерних места на 54 водотока и две акумулације. Дозвољене ПГК које изазивају дугорочне последице по екосистеме премашене су на 18 мерних места на 16 водотокова и три мерна места на једној акумулацији (Рибница – Црни Рзав). Прекорачења дозвољене просечне годишње концентрације раствореног никла забележена су на Дунаву (Богојево) и Тамишу (Јаша Томић). Концентрације beta-HCH (β -Hexachlorocyclohexane) изнад нивоа детекције (LOQ) забележена су на Дунаву (Банатска Паланка) и Сави (Шабац).

Концентрација нитрата (NO_3) у подземним водама је индикатор који обезбеђује оцену стања подземних вода у погледу концентрације нутријената. Прекомерна количина нутријената која из урбаних подручја, индустрије и пољопривредних области понире у тло доводи до повећања концентрација што проузрокује загађење подземних вода. Овај процес има негативан утицај на коришћење воде за људску потрошњу и друге сврхе. Индикатор се израчунава као медијана низа средњих годишњих вредности нитрата измерених на мерним местима. Анализа нитрата подземних вода је урађена на 34 мерна места на којима, у периоду 2012-2021. године, постоји континуитет у узорковању. На целој територији Републике Србије и на сливу Мораве одређен је неповољан (растући) тренд, док је на сливним подручјима Саве и Дунава забележен је безначајан тренд нитрата што значи да нема битних промена квалитета. У 2021. години, дозвољена концентрација нитрата од 50 (mg/l) премашена је само на мерном месту Шид (Ш-1/Д) (73,5 mg/l) у сливу Саве.

Квалитет земљишта. Степен угрожености земљишта у урбаним зонама - индикатор прати степен угрожености земљишта од хемијског загађења у урбаним срединама на основу прекорачења граничних и ремедијационих вредности опасних и штетних материја у складу са Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС”, бр. 30/18 и 64/19). У 2022. години праћен је степен угрожености земљишта од хемијског загађења у урбаним срединама у 11 јединица локалне самоуправе, испитан је 251 узорак земљишта. За већину локалних самоуправа, информације о стању земљишта су непотпуне, или непостојеће (доступне за Београд и Панчево, али не и за општине на територији АП Војводине чији простор обухвата Просторни план). Резултати испитивања показују да је најчешће прекорачење граничних вредности у 2022. години забележено за Ni, Cu, Cr, Zn, Cd, Pb, As, Co и Hg. На територији града Београда резултати истраживања на дубини од 10 cm, у укупно 48 узорака, показују прекорачење граничне вредности за Cd, Zn, Cu, Ni, Cr, As и Hg у индустријској зони, у зони прометних саобраћајница, у близини депоније, стамбеној зони, педагошкој установи, изворишту водоснабдевања, рекреационој зони и пољопривредном земљишту. Ремедијациона вредност није прекорачена ни у једном узорку.

Стање пољопривредног земљишта на подручју АП Војводина - на подручју АП Војводина доминирају земљишта слабо киселе до неутралне реакције, различито обезбеђена карбонатима, слабо хумозна до хумозна, са садржајем лакоприступачног фосфора од оптималног до високог у доминантном броју узорака и земљишта од оптималног до високог садржаја лакоприступачног калијума. Систематска контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта се спроводи ради утврђивања нивоа хранива у пољопривредном земљишту, а у циљу обезбеђивања правилне употребе минералних и органских ђубрива. Резултати испитивања садржаја CaCO₃ показују да су најзаступљенија карбонатна и јако карбонатна земљишта (CaCO₃). Анализа хумуса показује да су најзаступљенија земљишта на подручју АП Војводине у класи хумозних и слабохумозних земљишта. Резултати анализа лакоприступачног фосфора показују да је највећи број узорака у класи оптималног и високог садржаја лакоприступачног фосфора (P₂O₅). Анализа садржаја лакоприступачног калијума показује да су земљишта обезбеђена у највећој мери оптималним и високим садржајем калијума (K₂O). На основу података садржаја хумуса из контроле плодности пољопривредних површина у 2022. години у пољопривредном земљишту на подручју АП Војводина измерен просечан садржај органског угљеника у пољопривредном земљишту на дубини 0-30 cm износи 1,83% и припада категорији ниског садржаја.

Бука. Бука у животној средини јесте сваки нежељен или штетан звук емитован на отвореном или у затвореном простору, који је производ активности људи, укључујући буку коју емитују превозна средства, друмски, железнички и ваздушни саобраћај, као и буку која настаје од индустријских и производних активности укључујући и буку на локацијама на којима се обављају индустријске активности.

Мониторинг буке у животној средини врши се систематским мерењем, оцењивањем или прорачуном одређених индикатора буке. Индикатор буке јесте физичка величина којом се описује бука у животној средини, а која је у узајамној вези са штетним ефектом буке.

Индикатори буке су:

1) Lden (индикатор буке за дан-вече-ноћ) јесте индикатор буке за укупно узнемиравање буком, у складу са посебним прописом којим се уређује индикатор буке;

2) L_{day} (индикатор буке за дан) јесте индикатор буке за узнемиравање буком у току дана у периоду од 06 до 18 часова у складу са посебним прописом којим се уређује индикатор буке;

3) $L_{evening}$ (индикатор буке за вече) јесте индикатор буке за узнемиравање буком у току вечери у периоду од 18 до 22 часа, у складу са посебним прописом којим се уређује индикатор буке;

4) L_{night} (индикатор буке за ноћ) јесте индикатор буке за ометање сна у току ноћи у периоду од 22 до 06 часова, у складу са посебним прописом којим се уређује индикатор буке.

Јединица којом се описују индикатори буке је decibel (dB).

За 2022. годину, Агенцији за заштиту животне средине је 51 ЈЛС доставила податке о мониторингу буке у законском року (31.март текуће за прошлу годину) или објавила на својим интернет порталима или сајтовима Градских завода за јавно здравље, а 100 ЈЛС су послале изјаву да на својим територијама нису вршиле никаква мерења буке, најчешће због недостатка средстава у буџету. Агенцији су достављени подаци из пет агломерација Републике Србије: Београд, Ниш, Нови Сад, Крагујевац, Суботица (61 мерно место), као и 46 јединица локалних самоуправа које су имале измерене вредности на укупно 457 мерних места. Из анализе података може се закључити да се највећи проценат индикатора укупне буке L_{den} налази у опсегу 60-64 dB, највећи проценат индикатора ноћне буке L_{night} се налази у опсегу 51-55 и 55- 60 dB, док је проценат мерења која прелазе 70 dB занемарљив. Уколико се посматра пет највећих агломерација (61 мерних места), независно од других урбаних средина на територији Републике Србије где се врши мониторинг, закључује се да се највећи проценат индикатора укупне буке L_{den} налази у опсегу 60-64 dB, док се највећи проценат индикатора ноћне буке L_{night} налази се у опсегу 55- 60 dB. Процент мерења која прелазе 70 dB је и овде занемарљив.

Нејонизујуће зрачење. Извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса на територији Републике Србије су стационарни и мобилни извори чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости (подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно) достиже најмање 10% износа референтне, граничне вредности прописане за дату фреквенцију. Извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса (У даљем тексту: ИПИ) као и Зоне повећане осетљивости јесу појмови који су дефинисани и описани у складу са препорукама Светске здравствене организације у Правилнику о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС”, број 104/09). Стручна оцена оптерећења животне средине биће спроведена у фази пројектовања.

Севесо постројења/комплекси. На основу доступних података утврђено је да се у обухвату Просторног плана подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025, налазе следећа севесо постројења/комплекси:

-севесо постројење/комплекс, са обавезом израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („виши ред”):

1. ГАЛЕНИКА - ФИТОФАРМАЦИЈА, оператера „Галеника - фитофармација” ад., Ул. Батајнички друм 66, БЕОГРАД (Земун);

- севесо постројења/комплекси, са обавезом израде Политике превенције удеса („нижи ред”):

1. АЕРОСЕРВИС „БЕОГРАД“, оператера „НИС“ а.д. Нови Сад, Аеродром Никола Тесла, БЕОГРАД (Сурчин);
2. ТРАНСПОРТНО – ЛОГИСТИЧКИ ЦЕНТАР, оператера „Gebruder Weiss Transport and Logistics“ д.о.о. Добановци, Београдска 85, БЕОГРАД (Сурчин – Добановци);
3. ФРИКОМ, оператера „Фриком“ д.о.о. Београд, Зрењанински пут 66, БЕОГРАД (Палилула).

Сви планирани објекти налазе се на више од 1000 метара удаљености од наведених севесо постројења.

1.2.4. Становништво

Према подацима са пописа из 2022. године, јединице локалне самоуправе на чијем подручју се разрађује Просторни план имале су следећи број становника: Градска општина Сурчин – 45452, Градска општина Земун – 177908, Градска општина Палилула –182624, Град Панчево – 73401, Пећинци –19720, Стара Пазова – 62645, Опово – 9462, Ковачица – 21178, Алибунар – 17139, Ковин 28141. (да ли можемо доћи до броја становника по катастарским општинама?) Далеководи су трасирани ван насељених места, првенствено изнад пољопривредног земљишта.

1.3. Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне средине и разлози за изостављање одређених питања из поступка СПУ

Просторним планом нису разматрана варијантна решења, па су изостављена из поступка СПУ. Како је предмет Просторног плана стварање планског основа за електроенергетске водове и трафо станице напона већег од 35 kV, који стварају електромагнетско поље фреквенције мање од 10 kHz, и тиме представљају стационарне изворе нискофреквентног електромагнетског поља, потребно је установити да ли предложено решење поредстаља извор нејонизујућих зрачења од посебног интереса. Стручну оцену даје организација овлашћена за системско испитивање нивоа нејонизујућег зрачења, у складу са Чланом 6. Правилника од изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања.

1.4. Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама

У току израде Просторног плана и СПУ извршене су консултације и прибављени су услови релевантних државних институција, од којих су са аспекта заштите животне средине посебно значајни услови: Министарства заштите животне средине, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Завода за заштиту природе Србије; Покрајинског завода за заштиту природе, ЈП „Србијашуме“, ЈП „Војводинашуме“, и заводима за заштиту споменика културе града Београда, Панчева и Сремске Митровице.

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

2.1. Општи циљеви стратешке процене

Општи циљеви стратешке процене (Табела 2.1) дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике, града Београда, АП Војводине и циљева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената. На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведених у плановима и стратегијама дефинисани су општи циљеви СПУ који се доминантно односе на следеће области животне средине: заштита основних чинилаца животне средине са циљем смањивања притисака од људских активности.

2.2. Посебни циљеви стратешке процене

За реализацију општих циљева утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите. Посебни циљеви стратешке процене (Табела 2.1) представљају конкретан, делом квантификован исказ општих циљева дат у облику смерница за промену и акција уз помоћ којих ће се те промене извести. Посебни циљеви стратешке процене чине, првенствено, методолошко мерило кроз које се третирају/проверавају ефекти Просторног плана на животну средину. Они треба да обезбеде субјектима одлучивања јасну слику о суштинским утицајима на животну средину, на основу које је могуће донети одлуке које су у функцији заштите животне средине и реализације основних циљева одрживог развоја.

2.3. Избор индикатора

Република Србија је 2008. године усвојила Националну стратегију одрживог развоја („Службени гласник Републике Србије“, бр. 57/08) којом су дефинисани принципи и приоритети одрживог развоја и 76 индикатора да прате напредак Србије ка одрживом развоју. Ови индикатори су изабрани из сета индикатора УН, али се сви индикатори не прате у Србији. Индикатори су дефинисани и у Закону о Просторном плану Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 88/10). Такође, Правилник о Националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 37/2011) прописује листу индикатора који се односе на животну средину који су овде коришћени. Индикатори Стратешке процене утицаја (Табела 2.1) су изабрани у складу са напред наведеним циљевима СПУ, а на основу индикатора Просторног плана Републике Србије и Стратегије одрживог развоја Републике Србије, а који су у складу са «Основним сетом УН индикатора одрживог развоја». Овај сет индикатора заснован је на концепту «узрок-последница-одговор».

Циљеви СПУ	Посебни циљеви СПУ	Индикатори
Заштита биодиверзитета	1. Смањити штетан утицај на биодиверзитет	- Број и врсте потенцијално угрожених јединки и станишта
Заштита основних чинилаца животне средине	2. Очувати квалитет ваздуха	- Емисије честица прашине
	3. Очувати квалитет вода	- Повећање ГВЕ у воду
Заштита од буке	4. Очувати квалитет земљишта	- % контаминираних површина
		- Површина шума које ће бити посечена
Заштита од буке	5. Смањити интензитет буке	- Површина земљишта на којима се могу јавити ерозивни процеси
Заштита предела	6. Заштита предела и амбијенталних вредности	- Број објеката у зони са повећаним нивоом буке
Заштита културног наслеђа	7. Очувати културно наслеђе	- Број и просторна диспозиција стубова
Заштита од нејонизујућег зрачења	8. Ограничити утицај нејонизујућег зрачења	- Број потенцијално угрожених локалитета са културним добрима
		- Број објеката који могу бити изложени дејству електромагнетног зрачења
Заштита од нејонизујућег зрачења	9. Повећати могућности за реализацију пројеката у области ОИЕ	- Ефективна вредност електричног поља (kV/m)
		- Ефективна вредност магнетне индукције (μT)
Климатске промене		- стварање предуслова за коришћење ОИЕ

Табела 2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Циљ израде стратешке процене утицаја на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја/трендова на квалитет животне средине у зони планираних садржаја и предвиђање смерница за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Процена утицаја Просторног плана, односно планских решења, извршена је у наставку СПУ.

3.1. Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких опредељења

У наставку СПУ извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Значај утицаја процењује се у односу на величину утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји планских решења према величини промена се оцењују бројевима од -2 до +2, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене (Табела 3.1).

Табела 3.1. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Већи	- 2	У већој мери нарушава животну средину
Мањи	- 1	У мањој мери нарушава животну средину
Нема утицаја	0	Нема директног утицаја или нејасан утицај
Позитиван	+1	Мање позитивне промене у животној средини
Повољан	+2	Повољне промене квалитета животне средине

У табели 3.2. приказани су критеријуми за вредновање просторних размера утицаја.

Табела 3.2. Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја

Значај утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај на регионалном нивоу
Општински	О	Могућ утицај на општинском нивоу
Локални	Л	Могућ утицај локалног карактера

У табели 3.3. приказани су критеријуми за процену вероватноће утицаја.

Табела 3.3. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	С	Утицај изванредан
више од 50%	В	Утицај вероватан
мање од 50%	М	Утицај могућ

Додатни критеријуми могу се извести према времену трајања утицаја - привремено-повремено (П) и дуготрајни (Д) ефекти. На основу свих наведених критеријума врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева СПУ.

Табела 3.4. Планска решења у Просторном плану обухваћена проценом утицаја

Сектор	Планска решења
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	Локација ТС и трасе далековода
	Изградња инфраструктуре
	Експлоатација инфраструктуре
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	Заштита шума и шумског земљишта
	Заштита земљишта
	Заштита вода
	Заштита природних добара
ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	Заштита културних добара

У табели 3.4. извршен је избор планских решења која ће бити укључена у процес мултикритеријумске евалуације (табела 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 и 3.9.)

ред.бр.	Циљ СПУ	ред.бр.	Циљ СПУ
1.	Смањити штетан утицај на биодиверзитет	6.	Заштита предела и амбијенталних вредности
2.	Очувати квалитет ваздуха	7.	Очувати културно наслеђе
3.	Очувати квалитет вода	8.	Ограничити утицај нејонизујућег зрачења
4.	Очувати квалитет земљишта	9.	Повећати могућности за реализацију пројеката у области ОИЕ
5.	Смањити интензитет буке		

Табела 3.5. Процена величине утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Локација ТС и трасе далековода	0	0	0	0	0	0	+2	+2	+2
Изградња инфраструктуре	-1	-1	0	-1	-1	0	0	0	+2
Експлоатација инфраструктуре	0	0	0	0	0	0	0	-1	+2
Заштита шума и шумског земљишта	-1	0	0	-1	0	-1	0	0	0
Заштита земљишта	0	0	0	+1	0	0	0	0	0
Заштита вода	+1	0	+1	+1	0	0	0	0	0
Заштита природних добара	+1	0	0	0	0	0	0	0	0
Заштита културних добара	0	0	0	0	0	0	+1	0	0

* - критеријуми према табели 3.1.

Табела 3.6. Процена просторних размера утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Локација ТС и трасе далековода							Л	Л	Р
Изградња инфраструктуре	Л	Л		Л	Л				Р
Експлоатација инфраструктуре								Л	Р
Заштита шума и шумског земљишта	Л			Л		Л			
Заштита земљишта				Л					
Заштита вода	Л		Л	Л					
Заштита природних добара	Л								
Заштита културних добара							Л		

* - критеријуми према табели 3.2.

ред.бр.	Циљ СПУ	ред.бр.	Циљ СПУ
1.	Смањити штетан утицај на биодиверзитет	6.	Заштита предела и амбијенталних вредности
2.	Очувати квалитет ваздуха	7.	Очувати културно наслеђе
3.	Очувати квалитет вода	8.	Ограничити утицај нејонизујућег зрачења
4.	Очувати квалитет земљишта	9.	Повећати могућности за реализацију пројеката у области ОИЕ
5.	Смањити интензитет буке		

Табела 3.7. Процена вероватноће утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Локација ТС и трасе далековода							В	С	М
Изградња инфраструктуре	М	М		М	М				М
Експлоатација инфраструктуре								М	М
Заштита шума и шумског земљишта	М			М		М			
Заштита земљишта				М					
Заштита вода	М		В	М					
Заштита природних добара	М								
Заштита културних добара							В		

* - критеријуми према табели 3.3.

Табела 3.8. Процена времена трајања утицаја Просторног плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Локација ТС и трасе далековода							Д	Д	Д
Изградња инфраструктуре	П	П		П	П				Д
Експлоатација инфраструктуре								Д	Д
Заштита шума и шумског земљишта	П			Д		Д			
Заштита земљишта				П					
Заштита вода	Д		Д	Д					
Заштита природних добара	Д								
Заштита културних добара							Д		

Табела 3.8. Збирни утицаји Просторног плана на животну средину са образложењем утицаја

Планска решења	Ранг утицаја у односу на циљеве СПУ									Образложење утицаја	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Локација ТС и трасе далековода	/	/	/	/	/	/	/	+2/Л/В/Д	+2/Л/С/Д	+2/Р/М/Д	Као резултат реализације планског решења очекују се већи позитивни утицаји у контексту заштите непокретних културних добара, спречавања изложености становништва нејонизујућем зрачењу, и стварање предуслова за прикључење потенцијалних пројеката у области коришћења ОИЕ. Одређени мањи негативни утицаји привременог и локалног карактера могући су приликом изградње, али је њихова просторна дисперзија локалног карактера.
Изградња инфраструктуре	-1/Л/М/П	-1/Л/М/П	/	-1/Л/М/П	-1/Л/М/П	/	/	/	/	+2/Р/М/Д	
Експлоатација инфраструктуре	/	/	/	/	/	/	/	/	-1/Л/М/Д	+2/Р/М/Д	
Заштита шума и шумског земљишта	-1/Л/М/П	/	/	-1/Л/М/Д	/	-1/Л/М/Д	/	/	/	/	Могући су мањи негативни утицаји као последица контролисане спорадичне сече стабала на коридорима далековода
Заштита земљишта	/	/	/	+1/Л/М/П	/	/	/	/	/	/	Очекује се скроман позитивни утицај на квалитет земљишта услед ограничења промене намене.
Заштита вода	+1/Л/М/Д	/	+1/Л/В/Д	+1/Л/М/Д	/	/	/	/	/	/	Очекују се позитивни утицаји на квалитет вода, и биодиверзитет спровођењем превентивних мера заштите.
Заштита природних добара	+1/Л/М/Д	/	/	/	/	/	/	/	/	/	Могући су позитивни утицаји на биодиверзитет применом планског концепта превентивне заштите.
Заштита културних добара	/	/	/	/	/	/	/	+1/Л/М/П	/	/	Очекују се позитивни утицаји на непокретна културна добра применом принципа превентивне заштите.

3.2. Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности у подручју Просторног плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна секторска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Могући су кумулативни и синергетски ефекти услед просторне близине далековода Лот 2 и Лот 4 у деловима трасе где су вођени паралелно. Такође, могући су синергетски и кумулативни ефекти у непосредној близини трафостанице, услед мале просторне удаљености четири планирана далековода. За анализу ових ефеката потребно је извршити стручну оцену оптерећења животне средине.

3.3. Опис смерница за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У складу са **Решењем о условима заштите природе за израду Просторног плана подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025 (Министарство заштите животне средине, решење бр. 353-02-03057/2023-04 од 18.9.2023), утврђене су следеће мере и ограничења:**

1) Утврђивање намене и организације простора и дефинисање планских решења и смерница Просторног плана подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025 ускладити са успостављеним режимима заштите и концептом развоја заштићених подручја: део заштићеног подручја Специјални резерват природе „Делиблатска пешчара”, природно добро I категорије као природно добро од изузетног значаја, у режимима заштите II и III степена, Предео изузетних одлика „Велико ратно острво”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број. 7/05), Споменик природе „Земунски лесни профил”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број 57/1/13), Споменик природе миоценски спруд „Ташмајдан”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број. 111/21), Споменик природе „Винова лоза у Земуну”, природно добро III категорије („Службени лист града Београда”, број 72/14) у свему према актима о проглашењу

2) За подручје Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара” уградити мере заштите и ограничења радова и активности за подручје са режимом II и III степена:

У режиму заштите II степена Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара” забрањено је:

- Изводити чисту сечу шумских састојина;
- Уношење алохтоних врста биљака и животиња;
- Орање, осим на подручју Врела, Баре Замфира, Думаче;
- Неконтролисано задржавање пловних објеката и изbacивање отпадних материја из њих;
- Камповање;
- Привредни риболов на подручју Дунава.

У режиму заштите III степена Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара” забрањени су:

- Изградња индустријских и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, воде, ваздуха, живог света и лепоте предела, односно извођење радова који могу нарушити морфолошке и хидролошке карактеристике терена и интегритет простора;
- Сакупљање и коришћење биљних и животињских врста заштићених као природне реткости;
- Промена намене пашњачких површина и њихово пошумљавање;
- Испуштање непречишћених отпадних вода;
- Отварање позајмишта песка;
- Формирање депонија;
- Замена аутохтоних шума састојинама алохтоних врста;
- Изградња викенд објеката и викенд насеља изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима.

3) Садржаје и активности на предметном простору, везане за израду Просторног плана подручја посебне намене пројекта БеоГрид 2025, који укључује еколошке значајна подручја („Делиблатска пешчара” и „Фрушка гора и Ковиљски рит”), еколошке коридоре од међународног значаја („Дунав” и „Тамиш”), локалне еколошке коридоре, просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности (станишта: ПАН02 „Глогоњски рит”, ЗРЕ02 „Сурдучка ада”, СТП01а „Дунавски лесни отсек” и СТП08 „Пашњак код Војке”), реализовати у складу са Законом, Уредбом, и Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива;

4) На местима где планирана инфраструктура пресеца реке Дунав и Тамиш, које представљају еколошке коридоре од међународног значаја и места повећане концентрације и прелета птица нарочито током миграције и зимовања, потребно је затезне жице и проводнике јасно означити одговарајућим маркерима, како би се избегла колизија птица;

5) Током планирања активности везаних за далеководе, посебно на местима њиховог увођења у ТС, ради спречавања негативних утицаја на природу и посебно на строго заштићене и заштићене врсте дивљих птица које се гнезде и бораве на стубовима далековода:

- Користити висеће изолаторе на стубовима или, уколико се изолатори постављају у усправан положај, исте потпуно изоловати одговарајућим навлакама;
- На затезним стубовима делове под напоном поставити испод равни конзоле (висећи положај) или, уколико се постављају изнад равни конзоле (усправни положај), делове под напоном потпуно изоловати одговарајућим навлакама;
- На затезним стубовима механизам за затезање поставити на растојању од најмање 60 cm од конзоле;
- На завршним (крајњим) стубовима и на местима увођења у ТС, делове под напоном поставити испод горње равни конзоле или носеће конструкције прекидача или изоловати одговарајућим навлакама, уколико су изнад те равни.

6) Радови који подразумевају уклањање жбунасте, травне и друге вегетације на трасама далековода, односно на местима где ће се постављати стубови, у оквиру станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, могу се изводити у периоду од 1. јула до 31. марта, изван периода репродукције строго заштићених дивљих врста птица;

7) Током рада на уклањању вегетације на траси далековода треба спречити ширење инвазивних врста биљака: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer*

negundo), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), копривић (*Celtis spp.*), дафина (*Elegamus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна сремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea aggr.*), звездан (*Symphotrichum spp.*), фалоба (*Fallopia sp.*), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*);

8) Неопходну сечу стабала са дупљама на траси далековода, која служе за хибернацију слепих мишева, на стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, вршити у периоду од 1. августа до 1. новембра;

9) Ако се земљани радови (копање темеља за стубове и сл.) одвијају у периоду између 10. фебруара и 15. октобра, на стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, обезбедити редован мониторинг свих ископа који су отворени дуже од једног дана. У случају да се констатује страдање водоземаца или других заштићених или строго заштићених животиња (ровчице, јежеви, корњаче, жабе и сл.) у рововима/рупама, неопходно је применити заштиту постављањем привремене оградe (ниске пластичне оградe и сл.) којом се спречава упадање ситних животиња у њих, или обезбедити рампе за излаз животиње (летве, даске и други предмети храпаве површине постављене под углом мањим од 45° које омогућују излазак животиња из рова/рупа);

10) На два планирана стуба далековода, око 3 км источно од Глогоња у Банату и око 2 км јужно од Сурдука у Срему, планирати и уз сарадњу Завода и ЕМС, поставити метална гнезда (алуминијумске кутије, АК) за гнезђење степског сокола, уз опремање дна кутије са одговарајућом подлогом (итисон и шљунак) ради обезбеђивања услова за успешну репродукцију строго заштићених врста соколова;

11) Током планирања радова на изградњи далековода забрањено је отварање позајмишта, одлагање отпадног материјала и постављање било каквих привремених објеката/материјала за потребе радова на траси далековода у границама еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит” и „Делиблатска пешчара”, еколошких коридора од међународног значаја „Дунав” и „Тиса”, локалних еколошких коридора и издвојених станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста;

12) У свим фазама рада и уређења простора очувати у највећој могућој мери постојећу природну вегетацију унутар граница еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит” и Делиблатска пешчара”, еколошких коридора од међународног значаја „Дунав” и „Тиса”, локалних еколошких коридора и издвојених станишта;

13) Приликом извођења грађевинских и земљаних радова материјал и земљу привремено депоновати на за то планирано место, изван пашњака, ливада, шума и водених станишта, при чему је неопходно спречити доспевање материјала и земље у канале са водом;

14) Приликом грађевинских радова који подразумевају ископе и формирање темеља, обавезно издвојити хумус и исти користити за санацију терена након завршетка радова, уз спречавање ширења инвазивних врста биљака;

15) Отпад настао услед изградње далековода и ТС мора да буде привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања, а у складу са чланом 3. Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018-др.закон) према коме се управљање отпадом врши на начин којим се обезбеђује контрола и примена мера смањења: а) загађења вода, ваздуха и земљишта; б) опасности по биљни и животињски свет; в) опасности од настајања удеса, експлозија или пожара; г) негативних утицаја на пределе и природна добра посебних вредности; д) нивоа буке и непријатних мириса;

16) Неопходно је предвидети одговарајуће техничке и друге мере и поступке у случају евентуалних акцидентних ситуација;

- 17) Уколико се, током извођења радова на трасама далековода и локацијама ТС пронађе строго заштићена и заштићена биљна или животињска врста, одмах обавестити Завод;
- 18) Током радова на уклањању вегетације и постављања стубова није дозвољено уношење и ширење биљних врста које су на подручју Војводине препознате као инвазивне (наведене у тачки 7).
- 19) Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска, и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе;
- 20) Особе задужене за радове на терену морају бити упознате са мерама заштите станишта и дивљих врста, као и са конкретним мерама које треба да се примењују током радова;
- 21) Пре почетка активности, писмено се обратити Управљачу Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“- ЈП „Војводинашуме“, у циљу прибављања одговарајућих сагласности, и који је у складу са чланом 68. став 1. тачка 6. Закона о заштити природе дужан да обезбеди надзор над спровођењем услова и мера заштите природе.

Све активности у заштићеним подручјима, морају се спроводити у складу са Законом о заштити природе и подзаконским документима, као и у складу са актима о проглашењу заштићених подручја и покренути поступком заштите, у којима су дефинисани услови и мере забрањених, ограничавајућих и дозвољених радова и активности.

Ради очувања шума забрањена је сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа; самовољно заузимање шума; уништавање или оштећење шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама; одлагање смећа, отровних супстанци и осталог опасног отпада у шуми, на шумском земљишту на удаљености мањој од 200 m од руба шуме, као и изградња објеката за складиштење, прераду или уништавање смећа; предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожавају функције шуме; одводњавање и извођење других радова којима се водни режим у шуми мења тако да се угрожава опстанак или виталност шуме.

За шуме и шумско земљиште на коридору ДВ извршиће се промена намене сходно одредбама Закона о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 89/15). Уколико због обима промене намене шума у појединим газдинским јединицама буду потребне измене и допуне основа газдовања шумама пре истека периода за које су донете, оне ће се урадити о трошку инвеститора.

Коришћење (сеча, крчење и др.), заштита и гајење шумске вегетације (шума) и коришћење шумског земљишта у заштитном и извођачком појасу обављаће се у складу са Законом о шумама, подзаконским актима и планским документима донетим на основу тог закона, а сходно Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV у делу који се односи на сигурносну удаљеност проводника од стабала и према елаборатима о сечи шуме као делу техничке документације.

Сходно Правилнику о шумском реду („Сл. гласник РС“, бр. 38/11, 75/2016, 94/2017 и 87/2021) сеча стабала, израда, извоз, изношење и привлачење дрвета и други начин померања дрвета са места сече, врше се у време и на начин којим се обезбеђује најмање оштећење околних стабала, подмлатка, земљишног покривача, остале флоре, фауне и објеката, као и спречавање загађивања земљишта органским горивима и моторним уљем. За било коју активност у шуми и на шумском земљишту потребно је

да се испоштују одредбе Правилника о шумском реду и прибави сагласност надлежног јавног предузећа .

Неопходно је планирати и спровести подизање засада аутохтоних врста дрвећа на просекама, као и санационе антиерозивне радове и биолошку рекултивацију терена на местима земљаних радова.

За шумске заједнице у извођачком појасу далековода које су од европског или националног значаја за очување на основу Бернске конвенције, Европске директиве о стаништима и Правилника о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Службени гласник РС”, број 35/10) предвидети посебне мере за избегавање и ублажававање утицаја изградње ДВ, укључујући и компензацијске мере, на деловима трасе кроз таква шумска станишта у одговарајућој техничкој документацији и студији о процени утицаја на животну средину.

Период изградње далековода носи ризик неповољних утицаја на ловну дивљач услед буке, транспорта и саобраћаја, присуства људи и евентуалног криволова, тако да је неопходно планирати одговарајуће мере ублажавања ефеката наведених утицаја у току извођења радова и употребе објеката.

Активности у водном земљишту, предвиђају се у складу са прописаним забранама, ограничењима права и обавезама за кориснике водног земљишта, уз услов да се приликом спровођења активности не погоршава водни режим, не утиче на стабилност и функционалност водних објеката, не ремети пролаз великих вода и омогућава спровођење одбране од поплава. Треба да се обухвате и ерозиона подручја и предвиде превентивне мере и биотехнички и биолошки заштитни радови за заштиту од ерозија и бујица.

Ширина приобалног земљишта прописана је законом. У случају заштите добара посебних вредности и капиталних објеката, обављања других послова од општег интереса, других потреба за заштитом вода, акватичних и приобалних врста, уређења вода, итд. може се одредити другачија ширина одлуком надлежног органа.

Водним условима Републичке дирекције за воде (бр. 325-05-544/2023-07 од 23.08.2023. године) дефинисани су општи услови за паралелно вођење и укрштање трасе магистралних далековода са водотоцима и то:

- за волотоке са којима се далековод укршта, или поред којих се поставља паралелна траса далековода, утврдити зоне приобалног земљишта, одпоспо, појас земљишта уз корито за велику воду;
- предвидети да стубови далековода буду постављени ван приобалног земљишта, односно на минималној удаљености од 10 m од корита за велику воду за водотоке на којима не постоје изграђени објекти за заштиту од поплава;
- предвидети да стубови далековода буду постављени, ван приобалног земљишта, односно на минималној удаљености од 50 т од унутрашње ножице насипа, ка брањеном подручју, за водотоке на којима постоје изграђени насипи;
- дефинисати минимално растојање проводника од круне насипа код регулисаних водотока, односно, од обале корита за велику воду код нерегулисаних водотока на месту укрштања, у складу са прописима о изради електро-енергетских водова;
- предвидети одговарајуће радове и мере којима ће се спречити ерозија тла, стварање јаруга и бразди и клизање терена услед извођења радова;

За објекат планиране трафо станице треба предвидети:

- начин евакуације и реципијент технолошких и атмосферских вода са потенцијално зауљених површина (паркиралишта, манипулативних површина, транспортних стаза, платоа, трансформаторских када, уљних јама и др.),

- локацију предвиђену за уградњу уређаја за пречишћавање отпадних вода,
- након третмана увести у реципијент површинске воде или предвидети водонепропусне ретензије за атмосферске воде, а за санитарне водонепропусну сптичку јаму одговарајуће запремине на парцели инвеститора (није дозвољена евакуација вода у тзв. упојне бунаре, упојне ретензије и др.), како би се спречила свака могућност инфилтрације у подземље.
- за отпадне воде, предвидети одговарајући третман у зависности од врсте и количине загађујућих материја; квалитет вода на испусту мора да задовољи прописане услове, тј. квалитет пречишћене воде мора да испуњава услове за граничне вредности емисије загађујућих материја у површинске воде, односно да квалитет испуштене воде не нарушава стандарде квалитета животне средине; чишћење садржаја из уређаја за пречишћавање отпадних вода врши се од стране овлашћеног правног лица.
- забрањено је испуштање непречишћених отпадних вода у водоток а у подземне воде је забрањено директно или индиректно уношење загађујућих материја у подземне воде (у складу са чл. 8 . Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Сл. гласник РС" бр.50/2012). Листа загађујућих материја налази се у наведеној Уредби

Као и код утицаја на земљиште и шуме, битна мера ублажавања ефеката је смањивање обима радова на просецању приступних путева и добро организовано управљање транспортом, саобраћајем и отпадом.

Опште мере заштите културног наслеђа

У циљу очувања културног наслеђа у складу са европским начелима неопходна је примена и поштовање свих конвенција, препорука и повела о заштити културног и природног наслеђа, које су ратификоване и код нас.

Обавезна је примена принципа интегративне заштите са циљем очувања културноисторијских, ахритектонских, урбанистичких, амбијенталних и природних вредности објеката и простора као заштићене околине и непосредне близине културног добра.

На утврђени културним добрима и на непокретности које су евидентирание као добра која уживају претходну заштиту, примењују се мере заштите дефинисане у складу са Законом о културним добрима и Законом о културном наслеђу, односно Одлуком о утврђивању за културно добро.

Очување изгледа културног добра, његовог габарита и волумена, облика и нагиба крова, конструктивно-статичких елемената, оригиналних материјала, стилских карактеристика, декоративних елемената архитектуре и ентеријера.

Непокретно културно добро не сме се оштетити и не смеју се вршити било какви радови, који могу угрозити његове вредности и својство културног добра, без услова и сагласности надлежног Завода.

- На заштићеним културним добрима и њиховој заштићеној околини, не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање, изградња и уређење простора или било какви радови који могу да наруше изглед или намену, без претходно утврђених услова и сагласности надлежне службе заштите културних добара;

- У циљу санирања свих врста оштећења на непокретним културним добрима, примењују се мере техничке заштите у складу са конзерваторским методама - конзервација, рестаурација, реконструкција, ревитализација, санација.

- Забрана градње и постављања објеката трајног или привременог карактера (извођења грађевинских радова, изградња инфраструктуре, промена облика терена, изградња објеката који нису у функцији културног добра), који својом архитектуром, габаритом

и висином могу угрозити културно добро, без претходне сагласности и надзора надлежне установе заштите

- Забрана пренамене културног добра у сврхе које нису у складу са његовом природом, карактеристикама и значајем или на начин који може довести до његовог оштећења

- Заштићена околина непокретног културног добра ужива заштиту као и културно добро.

- На парцелама културног добра, као његовој заштићеној околини дозвољени су радови на очувању, обнављању, партерном уређењу и унапређењу природних вредности простора.

- Очување вредних зелених површина, које се налазе у оквиру парцела непокретног културног добра и његовој заштићеној околини.

- Забрана изградње објеката (индустријских, рударских, енергетских, инфраструктурних, фарми и других објеката) који својом наменом и експлоатацијом могу да угрозе културно добро или деградирају, и наруше пејзажне одлике и природне елементе његове заштићене околине. Забрана складиштења отпадног материјала и стварање депонија у непосредној близини културног добра;

- Посебне и прецизније мере заштите (односно примена мера техничке заштите), биће дефинисане кроз даље фазе спровођења плана.

- Иако нису утврђена за културна добра, треба имати у виду да стара сеоска гробља значајна по својој функцији као сведочанство о постојању самосталних насеља, представљају истовремено и значајне културно-историјске целине карактеристичне за један облик култне народне уметности и традиције, што подразумева интегрално чување свих надгробника од оснивања гробља. Стара сеоска гробља када су изван функције сахрањивања чувају се као меморијалне парковске уређене површине које поседују етнографске и културно-историјске вредности са презентацијом највреднијих гробних обележја.

Услови и мере заштите археолошког наслеђа

- Приликом изградње инфраструктурних прикључака (гасовод, топловод, воровод, канализација, електромрежа, антенски предајници, путеви и сл. обавезно је рекогносцирање целокупне трасе и археолошки надзор над извођењем ових радова које врши стручна служба надлежног завода за заштиту споменика културе;
- На археолошком локалитету не смеју се спроводити било какви машински, земљани и грађевински радови који би их угрозили или оштетили, без примене прописаних мера заштите археолошких локалитета.
- Неопходне мере заштите археолошких локалитета подразумевају спровођење претходних заштитних археолошких ископавања и археолошку контролу радова, које спроводи надлежни завод за заштиту споменика културе.
- Као услов за извођење земљаних радова неопходно је спровести претходна заштитна археолошка истраживања на предметном простору. Овај услов подразумева обавезу инвеститора да пре почетка радова поднесе захтев за израду програма техничких мера заштите археолошких локалитета.
- Инвеститор је дужан да благовремено обезбеди средства (најмање 12 месеци пре почетка земљаних радова на изградњи) за детаљну систематску археолошку проспекцију зона од археолошког значаја, са отварањем мањих стратиграфских сонди, ради добијања прецизних граница угрожених локалитета на траси планираних далековода и њихове вертикалне стратиграфије,
- Инвеститор је обавезан да обезбеди средства (најмање 6 месеци пре почетка земљаних радова) за заштитна археолошка ископавања и истраживања, као и за чување, публикавање и излагање откривених добара материјалне културе, на

локалитетима који ће бити потврђени и новооткривени након детаљне систематске археолошке проспекције наведених зона

- У случају проналаска покретних и непокретних археолошких налаза и културних слојева из прошлости током извођења претходно дефинисаних сондажних археолошких ископавања, неопходно је иста (археолошка ископавања) проширити у свим просторима где се откривени археолошки налази пружају;
- У случају проналаска непокретних археолошких налаза у виду стамбених, сакралних, економских или инфраструктурних објеката (из прошлости) и припадајућих културних слојева током извођења претходно дефинисаних сондажних археолошких ископавања, неопходно је иста (сондажна археолошка ископавања) редефинисати, организовати и спровести по принципу систематских археолошких ископавања — археолошко ископавање _ регистрованих о непокретних археолошких налаза у потпуности;
- Инвеститор је обавезан да обезбеди средства за стални археолошки надзор над извођењем земљаних радова, како припремних тако и извођачких, на изградњи планираних далековада, током читавог трајања земљаних радова везаних за изградњу
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавести надлежни завод за заштиту споменика културе као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен.
- У случају измене пројекта или промене пружања трасе далековада, инвеститор је у обавези да прибави мере техничке заштите, од надлежног завода за заштиту споменика културе, за сваку промену пружања или измештања трасе.

Услови и мере заштите архитектонског наслеђа

- Није дозвољено постављање предметне енергетске инфраструктуре на горе наведеним непокретностима, као и њиховим парцелама, а које су у статусу непокретног културног добра од великог значаја, непокретног културног добра,
- Евидентиране непокретности или добра које ужива претходну заштиту, као и у њиховој заштићеној околини или непосредној близини

Услови и мере заштите народног градитељства

- није дозвољено постављање конструкција нити извођење припремних радова и радова на постављању елемената конструкције на парцелама споменика културе, евидентираних добара и у зонама њихове заштићене околине;
- није дозвољена изградња система и делова система који својом наменом угрожавају опстанак споменике културе и евидентирана добра, отежавају чување, одржавање и онемогућавају приступ споменичком наслеђу;

Услови заштите за историјско наслеђе

- забрањено је постављање далековада и трафостаница БеоГрида на локације самих добара која уживају заштиту и у непосредној околини ових добара; непосредна околина ће се посебно дефинисати за свако добро кроз појединачне услове у случају изградње.
- забрањује се уклањање и измештање наведених добра која уживају заштиту без добијања мишљења и сагласности надлежне установе заштите;
- забрањују се радови који могу угрозити статичку стабилност добара која уживају заштиту;

- забрањује се измена добара која уживају заштиту без добијања одобрења и појединачних услова надлежне установе заштите;
- забрањује се складиштење отпадних и штетних материја у непосредној близини добара која уживају заштиту.

4. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Према члану 16. Закона о стратешкој процени, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекти заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

На основу овог Просторног плана реализоваће се конкретни инвестициони пројекат. За потребе израде техничке документације носилац пројекта је у обавези да се обрати надлежном органу за послове заштите животне средине са захтевом за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр.135/04, 36/09, 72/09 – 43/11 – Уставни суд, 14/16, 76/18 и 95/18), Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 69/2005), и Уредбом о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројекта за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 114/08), Закону о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, бр. 36/2009), и Правилнику о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора начину и периоду њиховог испитивања.

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА (МОНИТОРИНГ)

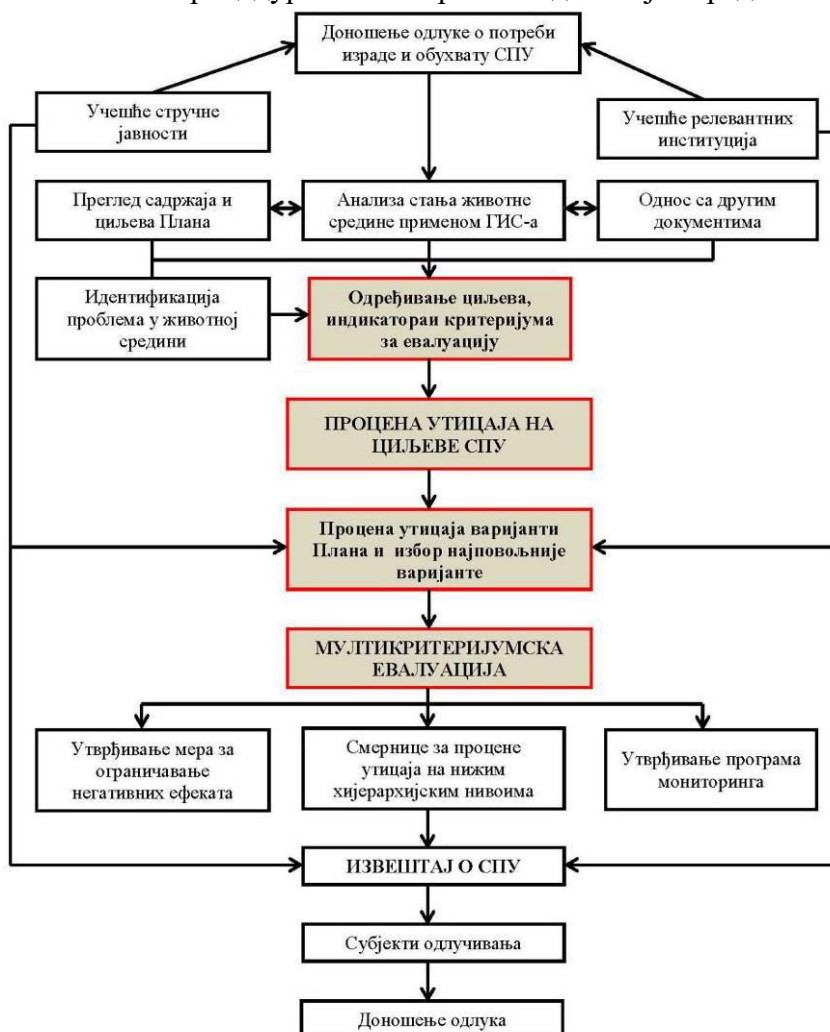
Праћење стања животне средине, осим праћења спровођења мера заштите које су дефинисане у Просторном плану и Стратешкој процени утицаја на животну средину, подразумева и праћење следећих параметара у фазама изградње и експлоатације пројекта који је предмет Просторног плана:

- За време градње потребно је праћење: радова на ископима у циљу заштите археолошких остатака и других непокретних културних вредности; и контрола опреме која се уграђује и монтира; стања опреме и механизације; поступања с отпадом;
- У току експлоатације пројекта потребно је праћење: јачине електричног поља и магнетне индукције у складу са законском регулативом, као и праћење навика заштићених припадника орнитофауне уколико се на стубовима далековода појаве њихова гнезда.

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Примењена методологија заснована је на мултикритеријумском експертском квалитативном вредновању еколошких, социјалних и економских аспеката развоја у простору на који се односи Просторног плана, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој. У смислу општих методолошких начела, СПУ је урађена тако што су претходно дефинисани: полазни програмски елементи (садржај и циљеви Просторног плана), полазне основе, постојеће стање животне средине.

Слика 6.1. Процедурални оквир и методологија израде СПУ

Основ са израду предметне СПУ представљао је Нацрт Просторног плана и прикупљени и ажурирани расположиви подаци о стању животне средине на ширем подручју.

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног Просторног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалне заједнице нарочито је важно адекватно и транспарентно укључивање заинтересованих страна (инвеститора, надлежних државних органа, локалне управе, невладиних организација и становништва) у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине на вишем нивоу од досадашње праксе формалног организовања јавне расправе о предлогу Просторног плана.

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана/програма обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана/програма обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана/програма.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања.

Орган надлежан за припрему плана/програма израђује Извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II Закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана/програма доставља предлог Просторног плана заједно са извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

8. ПРИКАЗ ЗАКЉУЧАКА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешком проценом утицаја на животну средину Просторног плана подручја посебне намене пројекта БеоГрид 2025 анализирано је постојеће стање животне средине, значај и карактеристике Просторног плана, карактеристике утицаја планираних решења и друга питања и проблеми заштите животне средине у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја на животну средину. У том процесу је примењен планерски приступ који сагледава трендове који могу настати као резултат планираних активности. У изради СПУ је примењен методолошки приступ базиран на дефинисању циљева и индикатора одрживог развоја и вишекритеријумској квалитативној евалуацији планираних решења у односу на дефинисане циљеве СПУ и припадајуће индикаторе. У оквиру СПУ дефинисано је 9 циљева и 13 припадајућих индикатора за оцену планских решења. У процес вишекритеријумског вредновања укључено је 9 планских решења која су дефинисана Просторним планом, а које су вреднована по основу следећих група критеријума:

- величине утицаја,
- просторних размера могућих утицаја,
- вероватноће утицаја и
- учесталости утицаја.

Формиране су матрице у којима је извршена вишекритеријумска евалуација и на тај начин су добијени резултати приказани на једноставан и разумљив начин, а резултати вредновања указали су на чињеницу да имплементација Просторног плана не имплицира значајне негативне утицаје на циљеве СПУ, а да се одређени негативни утицаји компензују великим бројем позитивних утицаја, с једне стране, а да се такође могу минимизирати одговорним планирањем и пројектовањем, с друге стране. Коридор планираних далековода у највећој мери пролази ван насељених и грађевинских подручја већих густина односно иде преко претежно шумског и пољопривредног земљишта, мочварног земљишта, водених токова и канала. Избегнут је пролаз кроз насељена подручја, али се коридор приближава грађевинским подручјима градова, привредних зона, сеоских насеља и заселака, домаћинствима дуж локалних путева и уз коридоре постојећих далековода.. Такође, далековод се укршта са више инфраструктурних и саобраћајних објеката. Планска решења која се односе на изградњу далековода неће изазвати значајније захвате у шумама, како у просторном погледу, тако и по обиму крчења и сече шумске вегетације, због чињенице да је на новим деоницама коридора висок проценат пољопривредног, односно необраслог земљишта и терена са шикарама и деградираним шумама. Нису индиковани значајни, у погледу врсте и просторног размера, утицаји на воде у току изградње и одржавања далековода. Могући ризици везани су за случајна испуштања загађујућих материја док се остали ефекти (промена начина дренаже и отицања услед сабијања тла и постављања бетонских баријера изградњом темеља стубова) сматрају незнатним. Ти се ризици морају држати под ефикасном контролом, посебно приликом радова на местима укрштања далековода са речним токовима. Реализација планираног далековода ствара предуслове за прикључење постојећих и будућих пројеката у области коришћења одрживих извора енергије, и тиме допринети енергетској сигурности, смањењу емисија полутаната и гасова стаклене баште, и смањењу зависности од фосилних горива. Како би се пројекат у свим фазама реализације изводио на начин да се минимизирају утицаји на квалитет животне средине и тиме се избегне оптерећење капацитета простора,

дефинисане су адекватне, пре свега превентивне, смернице мере заштите, које је потребно доследно спроводити у процесу имплементације Просторног плана.

Имајући у виду карактеристике, вероватноћу и просторну дисперзију могућих утицаја планских решења на животну средину, као и смернице за заштиту животне средине, мониторинг и смернице за процену утицаја на нижем хијерархијском нивоу, може се закључити да Просторни план подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025 и СПУ дају решења која су добра претпоставка за заштиту животне средине на планском подручју. Доношењем Просторног плана обезбедиће се контролисано коришћење простора уз примену свих потребних мера којима ће се обезбедити реализација на принципима превентивне заштите простора и животне средине. У том контексту, закључак је да је Просторни план у целости прихватљив са аспекта заштите животне средине.